

HRVATSKA RIJEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Predplata van Šibenika:
— na tromjesečje 3 Kr.
— na godišnje 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

Predplata i pisma šalje se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
obna pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para radak
— ili po pogodbi. —

Sastanak na Rieci

Mi smo veseli, da je riečki sastanak u bitnosti poprimio ono, što smo mi zagovarali. Radi, važnosti, koju joj mi dajemo, objelodanjujuemo u cjelosti prihvaćenom rezoluciju:

„Povodom političkog stanja, u koje je dospjela monarhija usljed krize u Ugarskoj, hrvatski zastupnici sastadoše se u svrhu, da zauznu stavovište prema tome stanju i da označe pravac političkome radu hrvatskoga naroda u pitanjima, koja su nepriopna i svima zajednička, a neprejudicirajući načelnom stanovištu, na kojem vojnu u parlamentarnom životu, bilo kao pripadnici klubova, bilo kao pojedinci.

Hrvatski zastupnici drže, da su današnje javne prilike u Ugarskoj nastale usljed borbe, koja ide za time, da kraljevina Ugarska dodje postepeno do potpune državne samostalnosti.

Hrvatski zastupnici smatraju tu težnju opravdanom već stoga, što svaki narod ima pravo, da slobodno i neodvisno odlučuje o svome biću i o svojoj sudbini.

Hrvatski zastupnici uvjereni su, da su oba naroda hrvatski i ugarski, ne samo s obzira na svoje historičke odnose, već još više s obzira na činjenicu neposrednoga susjedstva i na realne potrebe svoga života i međusobne samoobrane upućujući jedan na drugoga, te da se s toga ima izbjeći davati svaki povod i uzrok međusobnom trenju.

Polazeći s tim pretpostavka, hrvatski zastupnici smatraju, da je njihova dužnost boriti se naporedno sa ugarskim narodom za izpunjenje svih državnih prava i slobodina, u uvjerenju, da će rečena prava i slobodine biti od koristi hrvatskom i ugarskom narodu; a time će se udariti temelji trajnomu sporazumjenju obaju naroda.

Postignute u svrhe, namijenjene obostranoj koristi, uvjetovano je najprije reinkorporacijom Dalmacije kraljevinama Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, kojima već virtualno i pravno pripada.

Da se uzme pristupiti k ostvarenju reinkorporacije Dalmacije treba najprije, da se odstrane današnji nesnosni parlamentarni i upravno politički odnosi u Hrvatskoj i Slavoniji i da se uredu takovi odnosi, koji će odgovarati potrebama kulturne zemlje i zahtjevima ustava i slobode, zajamčene slobodnim ustavnim uredbama, kao što su poglavito:

izborni red, koji će omogućiti i obezbijediti biranje takovoga narodnoga zastupstva, koje će biti vjerni izražaj nesprečene i slobodne narodne volje; podpuna sloboda štampa, uknućen objektivnog postupka i uvedenjem porote za štamparske i političke delikte;

sloboda sastajanja, udruživanja i izražavanja misli;

ostvarenje sudačke neodvisnosti, zajamčene svakomu sudcu nepomičnošću i neodgovornošću za svoja sudačka djela;

ustrojenje vladinih instancija upravno-državnoga suda na zaštitu interesa i političkih prava građana protiv upravnoj samovolji;

ustrojenje posebnoga suda za karnostnu odgovornost svih javnih činovnika radi kršenja zakona.

Hrvatski zastupnici uvjereni su, da je trajni sporazumak između naroda hrvatskoga i ugarskoga

može postići najprije to-nim i strogim vršenjem prava hrvatskoga naroda, sadržanih u postojećoj hrvatsko-ugarskoj nagodbi, te promjenom odnosa što spadaju u područje posala, koji su danas Hrvatskoj zajednički sa Ugarskom, kao i sa zapadnom polom monarhije na način, da hrvatskomu narodu bude obezbijeđen samostalni politički, kulturni, finansijski i obće gospodarstveni ostanak i napredak.

Naravnim tečajem događaja odrazit će se povoljno svaki napredak naroda u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji također i na odnosu našega pučanstva, koje živi i u drugim zemljama, posebice u najizloženijem kraju, i biva u posebitni Istri.

Da se uzomogu provodjati i do ostvarenja dovesti ovdje iztknuta načela, težnje i zahtjevi, izabire se odbor od 5 zastupnika, koji će imati još i daljnji zadatak, da promiče i za rješjenje pripravljiva ina pitanja, koja su našim zemljama zajednička, ili su od koristi obcoj narodnoj dobrobiti.

Iz sastanka hrvatskih narodnih zastupnika.

Rieka, 3. listopada 1905.

Predsjednik: Dr. Pero Čingrija.

Dr. Roko Arneri — Dr. Ivan Banjavčić —
Erazmo Barčić — Lovro Borčić — Dr. Melko Čingrija —
Dr. Ante Dulčić — Dr. Eduard Grčić —
Dr. August Harambašić — Dr. Nikola Katnić —
Milan pl. Kipapach — Dr. Pero Klaić — Dr. Ivan Majstirović —
Dr. Ivan Mangier — Dr. Ivan Marović —
Vicko Matas — Vicko Milić — Antun Radić —
Mato Radimiri — Nikola Ribčić —
Cvjetko Rubetić — Ivan Sasel — Dr. Ivan Stambuk —
Dr. Ante Tresić-Pavičić — Dr. Ante Trumbić —
Grga Tuskan — Antun Učević — Dr. Fran Vrbanić —
Dr. Adam Verona — Dr. Božo Vinković —
Stjepan Zagorac.

U odbor od pet lica izabrani su slijedeći zastupnici:

Iz Dalmacije: Dr. Pero Čingrija, Vinko Milić i Dr. Ante Trumbić;

Iz Hrvatske: Dr. August Harambašić i Stjepan Zagorac.

Nisu potpisali ovu rezoluciju, premda prisutni i razpravom sudjelovali, zastupnici za carevinskom vieću u Beču: Dr. Ivčević, Zafiron, Biankini, Perić, Vuković i doa profesora na dalmatinskom saboru: Korlaet i Carić. Istarskim zastupnicima rezolucija nije predana na podpis.

Danas smo mi i njeka društva primili iz Beča „Wiener allg. Zeitung“, u kojemu je razgovor profesora Virgila Perića. Ovaj profesor je u zadnje doba postao za bečke krugove veliki diplomata, i oni se s njim služe, jer „da se je ovih zadnjih zemana više puta „bezobzirno“ izjavio o ugarskoj krizi“. Zadnji je svoj bezobzirni razgovor gosp. Virgil držao na 1. ov. mj., a bečki list ga poprčaje sa značajnim riečima: „Na 2. listopada bit će sastanak hrvatskih zastupnika na Rieci, i za to današnja očitovanja zastupnika Perića zaslužuju osobitu pažnju“.

bila, da potražim stan, koji bi odgovarao tačini moje kese.

Znao sam po izkustvu, da dulji ili kraći boravak na kraju za jednoga pomoreca ne ovisi o njegovoj volji, već o vremenu i znamenitosti luke; znao sam i to, dakako po izkustvu, da mornareva stečovina nalitci ledenoj santi, koja se pod uplivom sunčanih traka hitro topi; odlučio sam bio dakle štediti i udesiti stvari tako, da budem u stanju čekati, dok mi se pruži dobra prilika, da se opet angažujem i to po mogućnosti za Južnu Afriku, koja je u ono doba englezko-burskog rata slovila kao zemlja, u kojoj „teče mli i mlieko“.

U početku mi se je stvar pričnila sasvim jednostavnom: privediti priljagu, najmiti tronošu, te pustiti da me vodi! Jest, ali kako? Nakon onog veselog razpoloženja i bezbrižnosti, što obično zavlada duhom čovjeka u stanovitim časovima, pojavi se u meni neka opravdana bojazan, da bih, najvest ljudima i nazir, mogao dospjeti u društvo gospode, čiji se jeziku ne bi sudarali s mojim, te doći do nepriilika.

Odlučih dakle one večeri ostaviti moje stvari na brodu, te potražiti koga god od mojih zemljaka, za koje sam već od prije znao da obitavaju u stanovitom dielu grada.

U zao čas po me, da sam drugačije uradio,

Vidi se, i bečki list i gosp. profesor pripisivali su svojim praznim riečima važnost, do koje Hrvati ne drže ništa. Od sada, mislimo, te važnosti gosp. profesoru ne će davati nitko.

Tršćanski „Il Piccolo“ nosi: „Saznajem da je konferencija zastupnika hrvatskih veoma neugodno djelovala na bečke krugove, koji pravom vide u slučajnom sporazumu Hrvata i Magjara ne samo ozbiljnu pogibelj za osnove austrijskoga, nego i to da će im nestati očekivanog oslonca vjernih Hrvata protiv magjarskim težnjam. u slučaju, da bi ovi vodili odpor do skrajnosti. Veći broj zastupnika dalmatinskih na carevinskom vieću, prije nego su pošli na Rieku, razpravljali su s Gautschoom i s drugim ministrima“.

List gosp. Franka u Zagrebu, objesjenjuću prostotu, piše: „Kako se vidi iz rezolucije, konferencija se bacila posve u naručje Magjara, a ona petorica, koja su protiv nje, to su dalmatinski zastupnici u Beču, koji su za Austriju. Dakle jedni za Magjare, drugi za Austriju, ni jedan za Hrvatsku!“

Zalostna im majka!
List gosp. Franka u Zagrebu, objesjenjuću prostotu, piše: „Kako se vidi iz rezolucije, konferencija se bacila posve u naručje Magjara, a ona petorica, koja su protiv nje, to su dalmatinski zastupnici u Beču, koji su za Austriju. Dakle jedni za Magjare, drugi za Austriju, ni jedan za Hrvatsku!“

U brzojavima pak javlja glasilo Dra Franka: „Podpisi su uzkraceni radi magjarskog duha rezolucije, a taj odlonk neugodno je dirnuo pristae magjarskog novog kurza tim više, jer su baš bečki zastupnici iznosili hrvatsko pitanje pred monarhiju i Europu.“

I ovo je sve u jednom te istom broju organa „ponajodličnijeg“ Hrvata!

I barun Morsey, ljuti Niemac, govori danas za nas Hrvate kao i Dr. Frank rodjeni i uzgojeni Niemac. U Parlamentu bečkom barun Morsey osvrće se obirno na prilike u Magjarskoj, Veli, da se bez narodnosti ne može revidirati nagodba od godine 1867. Pragmatičku sankciju su hrvatski stališi posve neodvisno ugovorili sa krunom deset godina prije od magjarskih stališa. Pri tom je ugovoreno, da nosilac kruna mora stanovati u Cislitavi, te da bude vladar nad Kranjskom, Koruskom i Štajerskom. (Odobranje). Ako Magjari u svojim izvodim hoće, da uzpostave jednostrani pravni odnos, onda i Hrvati imaju pravo, da budu poseban državni faktor. Ne treba zaboraviti da se čitava uprava u Ugarskoj nalazi u rukama tako zvane koalicije, da o tim ljudim ovisi izborne listine, te da ugarske oblasti

ne slušaju kralja Ugarske, već parlamentarne buntovnike. U Ugarskoj bi se morali izbori provesti u vojnu asistenciju“.

I barun Morsey, kao i svi Niemci, želi da Hrvati budu „posebni državni faktor“, ali naravno neka se prije u Ugarskoj provedu izbori uz asistenciju bajneta. Ovako nam izgleda i Hrvatsčina Dr. Franka. Pokopajte Magjare, više on, a onda će i od sebe doći red na Hrvate!

Oni zastupnici, koji su uzkratili podpis na rezoluciji riečkoj, neka se dobro paze, da ne bi poslužili bečkim slugam. Hrvati se neće nikad više povratiti u god. 48. Dužnost je tih zastupnika odazvati se želji, odluci, volji naroda, koja se podudara sa zaključnicima riečke konferencije.

Važnost izjave zahtjeva od nas, da se na nju posebno osvrtnemo. To ćemo učiniti, a za danas smo izneli samo ovoilko, jer smo to smatrali našom kronicarskom dužnošću.

Beč, 3/10. '05.

Sinoć, na poziv upravitelja ministarstva trgovine grofa Auersperga, sastadoše se u dvorani obrtnog vieća svi hrvatski zastupnici iz Dalmacije, gdje se pod predsjedanjem istog upravitelja ministarstva razpravljalo vrhu našeg parobrodarskog pitanja.

Razni zastupnici iztkali su potrebe naše zemlje i štetu što bi zemlja pretrpila, kad bi se sva ostojekna veća ili manja parobrodarska poduzeća uklonila iz Dalmacije, pošto bi tad našim domaćim ljudim nestalo zarade; nestala bi za obćine i pokrajini ne mala svota što pobiru sada od priraza; porez i prirazi, što sada plaćaju parobrodarska poduzeća, sva bili bi na ostala trgovačka poduzeća i posebice; malaksalo bi i zemlji ono zanimanje za razvitak našeg pomorstva, od koga se samo usljed današnjih kriza možemo nadati koristi i boljoj budućnosti; po našim većim lukam nestalo bi i ono malo prometnog života, što se je razvio na sjedištima parobrodarskih društava; u norom društvu vladao bi tuđi duh, itd. Iztkalo se je, kad bi se moralo za unapredjenje trgovačke naše mornarice doći do fuzije, sjedište tog novog društva moralo bi biti u jednom gradu Dalmacije, poslovni jezik morao bi biti hrvatski, i domaći kapital morao bi ga financirati.

Upravljač ministarstva na odnose upite zast. Bjankina odgovorio je glede sjedišta društva, da nebi bio nesklon, da to sjedište bude u jednom gradu Dalmacije, ali da se konkretno za sada ne može da izjavi vrhu toga pitanja; glede uredovnog jezika ne bi imao ništa protivna, da isti bude hrvatski, uzevši dakako u obzir u izvanjskoj kore-

laci.

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

III.

Predajom „Fulhama“ kapetanu Diegu de Ribeira, odaslaniku braziljskog „Lloyda“, koji je već treći dan našeg boravka u luci došao na brod sa potpunim brojem svoje crne momčadi, bila mi je, kao što i svim mojim drugovima, otkazana služba. Nakon što su svečanim načinom na „pesku“ bile izmijenjene zastave, a englezki mornari zapjevali „God save the Queen“, kojoo se s druge strane ozvaze braziljanci svojim nacionalnom himnom, pozovo nas „Master“ na svoju kajutu, da nas počasti wiskey-om i da se s nama opusti, jer smo istoga dana morali seliti i krenuti svaki svojim putem; englezka momčad i mladiji časnici u „Sailor's home“, on s prvim častnikom i sa dva strojara natrag u domovinu, a mi inostranci, to jest ja, božman rodom grk, dva mornara, od kojih je jedan holandez, a drugi bugarin, i sobničar niemac, kud koga sreća ponesse.

Čim sam se dovinuo slobode, to jest čim mi je stari zapovjednik izručio preostatak moje plaće i tradicionalni „Bill of discharge“, popraviv ga kratkim, jezgrovitim govorom, najpreča mi je brigu

jezgovitost, da potražim stan, koji bi odgovarao tačini moje kese.

Znao sam po izkustvu, da dulji ili kraći boravak na kraju za jednoga pomoreca ne ovisi o njegovoj volji, već o vremenu i znamenitosti luke; znao sam i to, dakako po izkustvu, da mornareva stečovina nalitci ledenoj santi, koja se pod uplivom sunčanih traka hitro topi; odlučio sam bio dakle štediti i udesiti stvari tako, da budem u stanju čekati, dok mi se pruži dobra prilika, da se opet angažujem i to po mogućnosti za Južnu Afriku, koja je u ono doba englezko-burskog rata slovila kao zemlja, u kojoj „teče mli i mlieko“.

U početku mi se je stvar pričnila sasvim jednostavnom: privediti priljagu, najmiti tronošu, te pustiti da me vodi! Jest, ali kako? Nakon onog veselog razpoloženja i bezbrižnosti, što obično zavlada duhom čovjeka u stanovitim časovima, pojavi se u meni neka opravdana bojazan, da bih, najvest ljudima i nazir, mogao dospjeti u društvo gospode, čiji se jeziku ne bi sudarali s mojim, te doći do nepriilika.

Odlučih dakle one večeri ostaviti moje stvari na brodu, te potražiti koga god od mojih zemljaka, za koje sam već od prije znao da obitavaju u stanovitom dielu grada.

U zao čas po me, da sam drugačije uradio,

jezgovitost, da potražim stan, koji bi odgovarao tačini moje kese.

Znao sam po izkustvu, da dulji ili kraći boravak na kraju za jednoga pomoreca ne ovisi o njegovoj volji, već o vremenu i znamenitosti luke; znao sam i to, dakako po izkustvu, da mornareva stečovina nalitci ledenoj santi, koja se pod uplivom sunčanih traka hitro topi; odlučio sam bio dakle štediti i udesiti stvari tako, da budem u stanju čekati, dok mi se pruži dobra prilika, da se opet angažujem i to po mogućnosti za Južnu Afriku, koja je u ono doba englezko-burskog rata slovila kao zemlja, u kojoj „teče mli i mlieko“.

U početku mi se je stvar pričnila sasvim jednostavnom: privediti priljagu, najmiti tronošu, te pustiti da me vodi! Jest, ali kako? Nakon onog veselog razpoloženja i bezbrižnosti, što obično zavlada duhom čovjeka u stanovitim časovima, pojavi se u meni neka opravdana bojazan, da bih, najvest ljudima i nazir, mogao dospjeti u društvo gospode, čiji se jeziku ne bi sudarali s mojim, te doći do nepriilika.

Odlučih dakle one večeri ostaviti moje stvari na brodu, te potražiti koga god od mojih zemljaka, za koje sam već od prije znao da obitavaju u stanovitom dielu grada.

U zao čas po me, da sam drugačije uradio,

Nu, „čovjek snuje, a Bog određuje“, veli narodna poslovice; jeđva što sam podmakao nekoliko stotina koraćaja, našao sam se na čoku zadnjega skladišta, a pred očima mi pukla čistina posijana te i tamo drevnim, trošnim kćumama naherenih krovova; željezničke tračnice izprekružene s onima tramvajskih kola, koja su strjelovitom brzinom hrlila na sve moguće strane, predstavljale su mrežu, u koju se ja više nisam mogao pouzdat.

Već sam bio naučio slediti primjer Dečalov i Ikarov, te se istim putem vratiti natrag i napustiti za onaj dan svako dalje poduzeće, kad iznenada spažih hrpu ljudi, koja kao da se oko nečega prikupljala.

U meni se porodi želja, da vidim o čem se radi, te se i ja zaputih onamo; međutim stadoše dopirati do mojih ušiju glasovi pjevača i veseli zvući glazbe.

U sredini, na visokom tronošku, držeo u ruci crvenu zastavu, na kojoj si mogao čitati nadpis: „Salvation Army“, stajala je bljeda djevojka od kakovih osamnaest godina, sva u crnom odielu i sa isto takovim slammatim šešinom na glavi, obtočenim širokom crvenom vrpcom: djevojka je pjevala, a pratio ju je na harmonički muškarac, koji bi kadkad duboko uzdahnuo, stisnajući pri tom oči, kao da bi se htio nečemu dospjetiti. (Sledi).

„Crni glasovi“. Već poznati novelist Josip Kosor izdaje ovih dana novu knjigu pod gornjim naslovom. Njegovo prvo djelo „Obtuzba“ naišlo je na hvale i oduševljenje. Hrvatska i srpska kritika pozdravila je i kao novu izabratu silu, koja će u svoja djela uliti i razkosnu poeziju i patnju skitnog života. Kosor je realista i to kruti realista, jer je i njegov život pun zbilje, izkustva i borbe. On je junak, jer se u tom mezevu održao, ojačao i mišice tako učvrstio, da, kad on svojom kandžom šiba, ozvanja plać i jauk filistara i kramara. — Kad knjiga bude doštampana osvrnuti ćemo se oduže, a međutim preporučamo svim prijateljima lijepe knjige, da se predplate na „Crne glasove“. Oprema bit će ukusna, sadržaja do 200 stranica. (Cena kr. 2. — Adresa: Josip Kosor, Jurišićeva ulica br. 8).

POLITIČKI PREGLED

UGARSKA.

Kako je bilo očekivati stanje se zapliče. Fejervary, koji je po naputku Beča htio uvesti sveobće pravo glasa, prividno je pao. Nakon toga bili su koalicioni predani od krune poznati uvjeti u onoj historičnoj audijenci. Ono je značilo: pristajete li, dobro, nepristajete li, znajte, da vas čeka obće izborno pravo. I u istinu sada se hoće uzpostaviti Fejervary, koji bi proveo izbore na temelju sveobće prava glasa. Ovaj ministar sada drži sa svojim drugom Kristoffyem pred vladarem dugosatane razgovore. Sva je prilika, da će program ovih dvaju biti primljen i da će njihovo ministarstvo biti uzpostavljeno.

Nego ipak izgleda, da se narodnosti ne daju na ljevak. Socijalisti su podijeljeni u narodne i internacionalne. Narodni socialisti drže sa koalicionom. Ona je držala konferenciju svih svojih stranaka, a narod skrupna. Ona misli ne popustiti u ničemu, a onaj tu svojski podrivati. Sveučiteljski podopomažu rad koaliciona. I isti internacionalni socialisti izjavio, da će se postaviti na službu koaliciona, ako i ona bude za sveobće izborno pravo. Sada su koalicioni nadolji i Hrvati u pomoć. Uspjeh ne može izostati, ako Magjari prihvate pruženu im ruku.

HRVATSKA.

Riečki sastanak dobro je djelovao. Delegati riečke konferencije Dr. Čingrija, Trumbić, Mihić, Zagorac, Harambašić nalaze se u Zagrebu. Oni nastoje, da stvore koalicionu svih narodnih oporbenih elemenata u smislu programa, koji je na Rieci prihvaćen. Oni koji rade proti ovom programu nitko ne uzimlje ozbiljno, jer svak vidi, da su pod utjecajem „bečke ruke“, koja je Hrvate uvijek tlačila, a u nevůli samo obećavala, da ih poslie mliče pogibelji jače pritisne.

RUSIJA.

Nemiri se nisu još svugdje utajili, dapače gdje i gdje započinali s nova. — U Kavkaz je poslana vojska, u Moskvi na 4. o. mj. u perivoju crkvene konsistorije eksplodirala je bomba, u Krostandtu je buknuo opet obći štrajk, a prijeti da bukne i u Moskvi. Tolstoj se ni malo ne zanosi za Dumom, jer on drži, da je i nepodopnjati parlamentarizam štetan. Dobra je Duma štetna na isti način kao i zla; on mrzi političke borbe kao i sve druge.

Car ruski savjetuje drugu konferenciju u Hagu. Odazvao se do sad najprva Italija i Francuska. Njemačka će kroz koji dan odgovoriti, i pristat će uz uvjet, da se ne bude razpravljalo o razoružanju, ni o smanjivanju pomorske i kopnene vojske. I Vatikan kani ovog puta poslat svog odaslanika.

ŠPANIJSKA.

Povodom marokanskog pitanja i Španjolska ustaje na obranu svojih interesa. Štampa opominje vladu na te interese, vodeći: čast Loubetu i Francuzkoj, ali je Španjolska iznad sve i svakoga.

ENGLEZKA.

Švakim danom u javnom mnenju postaje sve jača misao i želja o približenju dotično o savezu izmedj Englezke i Rusije. Novine ga zagovaraju, a i Francuska bi ga rado pozdravila.

JAPAN.

Bio je potpisan u Tokiju mirovni ugovor sklopljen s Rusijom. Vidi se, da na vladu nisu mogli djelovati nemiri i pobune u raznim mjestima, pa ni nekadašnji užasni požar magazina u Široshimi.

NAŠI DOPISI

Neretva.

Pošto je Metković u velikom sabračanju sa svetom, te ljudstvo i trgovina iz svih krajeva pristupa, te se je na vjesti, da se je kolera pojavila u Galičiji svak ovamo ozbiljno zabrinuo. Zanimani faktori jedino ostaloše ravnodušni.

Obćina Metkoviška — kažu nam — poduzela je neke mjere, ali sve to nije dosta, ako se ozbiljno i politička vlast ne uhvati posla, tim više, što se izdaje na hiljadu naredaba, ali se nijedna ne vrši. Sva stila strana spljue u Metković množija radnika, bezkućnika, lođa, pa se po mjestu besposleni šetaju, a malo tko traži njihove putne listove i izpravce.

I na čistoću hrane, javnih lokala, krčama, skladišta, ulica, kumšiluka trebalo bi bolje pogledati. Noćna lovanja i pijančevanja prelaze svaku mjeru, a to sve pred oćina vlasti.

Politička vlast sve baca na Obćinu, da su one zlu krive, i ako Obćina nešto dobro uradi ili odradi, onda im stavlja klipove.

Naš poglavar do sada je bio poznat kao veliki ljubitelj fistofe, ali je ovdje nekako izgubio busulu. Puno govori i prieti, pa mu kašnje sve izvjeriti. Čas je dobar kao krui, a na mahove se zblane, pa više i samo vije. Dobra djela za nj ne govore. Nenadani porast njegove klijentele i njegovih trabanata podigao mu usi, pa se oćunatio. Tko je uza nj, evala mu, tko nije, toga svaka rdja bije. Zakone poznade preko prsta, a osobito stare, preistorične naredbe. Cinovnici ga vrlo dobro znadu, pa umiju šijati i orcati, kako se njemu sviđa. Ima nekih, što to ne umiju, pa slabo paze. Tko umije, može postat veliki prijatelj njegov, dosta je doći k njemu, doništ mu koju protivu Petru ili Pavlu. Sve vjeruje, samo ne istina, pa ali jezici znadu reći, da su ga k nam u Neretvu poslali za naše gricije. Dok on nije amo dopao, sve je bilo mirno: građani, cinovnici, težaci, trgovci slagali se. Njemu to nije bilo pravu: htio je novu eru stvoriti — i uspio je. Najgore je pak, da je radi njega i sama vlast omražena, a to je doista veliko zlo.

A kraj svega toga imamo malirije, puteve neprohodne, psošt uvriženo, industriju zabačeljenu, blataju nepresušena, da o jadnoj kobi hrvatske misli i ne govorimo.

Ovo su plodovi Grionove ere. On na rieč svakoga ljubi, a sve urzi. Kažu nam, da se neka gospoda pobrinula, da mu podignu spomenik na usću Neretve. Medju tima ne će bit doista najzadnji negdašnji radikalni zastupnik, on dapače zagovarao, da mu se podiše počastno građanstvo „rectius“ „Ehren-diplomna“. — Valaj ga liepo napredujmo!

Ovo je kolera u sredini našoj, a lako je za on u Galičije!

Sinj.

Budući, da se oko polovice ovog mjeseca ima ovdje proslaviti posveta barjaka „Hrvatskog Sokola“, mislimo, da ne će bit s gorega, ako o tome društvu napomenemo nešto radi javnosti, neka zna na čemu je stvar.

Cienmo, da je ova naumljena svečanost skroz preuznjena, tim više, što je u pokrajini prodano glas, da je utemeljenje ovog „Hrvatskog Sokola“ bilo zamislijeno i ostravano pod slabim auspicijama. Nije ga pokrvala opravdanost i svetost sokolske ideje, već stranačka špekulacija. — Poznatoe vitez u počelo izmicitati pod nogama, pučka blagajna pomrsila mu račune, a pravasi svojom slogom prieti, da mu zadadu kobni udarac. On, kadar i sposoban, da se prometne kroz sve „moguće metamorfoze“, samo da se održi, pomislio i uvidio, da mu je jedini spas u osnutku „Hrvatskog Sokola“. Sinu mu se postavi na čelo „Sokola“, vodjom bi određen obćinski pisar, tajnikom prezuđenoe ćeljade, a učiteljem stvor, koja poštenjaci mogu samo s prezrom spomenuti.

Uz ove okolnosti, a da za sad i ne spomenemo mnogo druge, jer nam je to teško, kad pišemo o tako svetoj ustanovi, kao što je „Hrvatski Sokol“, naravno je stvar, da utemeljenje ovog društva nije moglo oduševiti oćiđešnje pravde hrvatsko obćinlike, ko što ne će za stalno oduševiti ni one u pokrajini, a još manje one, koji shvaćaju uzvišenost sokolskog zadatka.

Stvarati ovakovo društvo radi tako nizkih razloga, kakovi su vodili poznatog vitez, na prosto je grdna profanacija sokolstva, pa zato bać cienmo, da se je premagliho i preuranilo s odlukom o svečanosti posvete društvenog barjaka, jer dok traju prilike i okolnosti, u kojima se sinjski „Sokol“ danas nalazi, nije moguće računati na simpatije i na odaziv ni iz mjesta nit iz dvora, te je previdjeti, da će ta proslava bit jako mršava, dapače ništava.

Tražiti, da se tko zanese za društvo, koje je u svoje krilo skupilo elemente, kojima je pravo sokolstvo deveta brig, a hrvatstvo odvratno; za društvo, koje se je prenatrpało s činovničkim osobljem svake šare, a pustilo s vida pučke sinove; za društvo, koje se nije zacelo, da na prvom svom koncertu dopusti, da s naše pozornice zaori talijanska pjesna; za društvo, kojemu je poglavita svrha biti oslonom i obranom ćovjeka, koji je utemeljuje lih iz stranačkih razloga i hira, nije samo bezobzirno, već i dzrovito.

Trebalo je zato počekati: trebalo je nastojati, da „Hrvatski Sokol“ u Sinju bude u istinu pravi „Hrvatski Sokol“, da prevlada u njemu duh pravog sokolstva, istinskog rodoljublja, i da se tako iz njega iztrijehi sve, što mu danas samo škodi i što ga pred hrvatskim narodom kompromitira.

Rekosmo ovo u najboljoj namjeri, iz ljubavi prema uzvišenoj svrsi i pozivu sokolstva, i u nadi, da će naše rieči bit uvažene. Ne budn li pak uvažene, neka „Sokol“ u Sinju ne krivi nikoga, nego samu sebe, ako naidje na ravnodušnost sveukupnog sokolstva u Dalmaciji i van nje.

DOMAĆE VIESTI

Ljepša šetnja i prokrsan vidik. Nema za grad ljepšega ureda, nego što je zelena i ubava okolica. Straki, kad samo može, rado ostavlja zagušljive ulice gradske, da se u čistoj i mirnoj okolici izvan grada naužije sveža zraka i krasna vidika. Ne samo radi ljepote i užitka, već i radi zdravstvenih razloga posvećaje se sada u svim gradovima osobiti mar pošumljenju okolice i uređenju izvangradskih šetališta. U Dalmaciji, gdje nas je priroda obdavila golim i kamenitim krsom, posao je dosta težak, no ipak se zadnjih godina i kod nas nešto više radi oko toga.

I obront strna brig, na kojemu se uzdiže Šibenik, nedavno posvega goli i zapušteni, sad se na više mjesta voć zelenu mladim bovinama. Dok ovi bujno rastu i usjevaju, novi se medjutim, za slugom obćine i njezina šumara, sve to marnije

sade i presadjuju, tako da će s vremenom, ako se samo uztraja, biti pošumljen veći dio šibenske okolice. Od krajeva u neposrednoj okolici našega grada najljepši je sada radi svog zelenila i sliktovnog položaja onaj prediel, što ga presjeca t. zv. „put borica“. Put, koji je negda gotovo neprohodan bio, sad je liepo popravljn, proširen i poravn. Nema mjesta u Šibeniku, koje bi bilo prikladnije i udobnije za šetnju, nego je ovaj put. Uzduž njega, lako mu i samo imae kaže, s lieve i s desne strane u obsežnom prostoru uzrasli su sve sami borovi, pod kojima na nekim mjestima, ako se samo malo udaljiti od glavnog puta, nalaziš i za ljutne žezve stada sjene i hlada.

Na lievoj strani ovoga nedaleko od vodovoda vijuga se uz brlog novogradañji put, koji le vodi upravno na mjesto, gdje se još danas vide ruševine stare tvrđje poznate pod imenom barona Degefelda. Na ova mjesto osobito upozoravamo naše obćinstvo radi krasna vidika, koji se svud naokolo otvara na grad, na okolicu, na more i na šibenska ostrva. Tko je samo jedanput gori bio, taj se testo onamo povraća, a komu je do sad ovaj put bio nepoznat, neka samo tamo otide i bit će nam zahvalan, što smo ga uputili na taku krasnu šetnju. — Svak će, tko je pametan, a kraje šetati, gdje je zdravo i liepo, nego po ulicama gradskim ili po cestama, na kojima se diže škodljiva prašina, a uz to se moraš svaki čas uklanjati kolima i životinjama, koje prolaze.

Kad je ovaj novi put napravljen, željeti bi bilo, da se i trošna tvrđa malo bolje uredi i da mjesto, s kojega se takav liep vidik otvara, što prije poravnati i bezvratna zasadi. Neka se namjesti i nekoliko sjedala. Tu bi se dala napraviti liepa sjenica, što na srce stavljamo obćinskoj upravi. Ne bi s gorega bilo, kad bi svijet, koji tamo dolazi, mogao naći, da umoren od šetnje što založi i okriepi se.

Čujemo, što u velike odobravamo, da će se ovaj put što prije produljiti do druge tvrđje. Tim bi se put spojio s cestom na drugoj strani i šetnja bi još udobnija bila. Samo neka se što prije to započne; uvjereni smo, da će tu radnju blagosliviti sadašnjia, a još više buduća pokoljenja, a neovac u tu svrhu potrošen bit će dobro protošen.

Samo dalje za dobro grada Šibenika!

Parobrodarsko društvo Pio Negri & Ci izmedj ostaloga ima u svojjoj odvješnoj agenciji i takove činovnike, kojima je, rek' bi, najpreća brig, o zlovoljivati i nanasat štete našim ljudima. Tako je nekidan jednomo trgovcu bez ikakva razloga učinio prenieti toliko vreća pirinča u carinaru, što se moglo i odkloniti kao obćeno, samo da stranka bude štetovana. Kad je radi toga ta stranka htjela prosvjedovati, činovnici g. Negria navalise na nju na najgrubovaniji način. I ovo je hvala našim ljudima, što se službe parobrodina ovoga društva. Bilo bi najuputnije, a već i vrijeme, da se naš trgovački svet prestane sasvim služiti tim društvom, morao bi ga u pravom smislu rieči bojkotirati i dovažiti svoj robu na drugim parobrodima, na pr. Risunodovim, ugar-hrvatskog društva. Pomagati, koji vrijedaju, mrze i zapostavljaju naše ljude, a osobito sve ono, što je hrvatsko, ne smije nijedan naš ćestit obćinar.

Pokućao da se usmrti. Josip Pleća iz Jadrtova; više je vremena da boluje od „raka“ na grčijam, pa je nekidan pokušao, da se usmrti britvom. Dolećise na vrijeme ukučani i spasije ga. Precezo je vrat 5 cm. duboko. Čujemo, da se je tužio, lako su ga užasni holovi nagurali na taj korak, te da želi samo što skoriju smrt sebi.

Jamata u Neretvi. Amo je preko svake nađe radilo vino. Ima ga 30% više nego lani, a i vrsta nije najgora. Kada bi se trgovac namjerio, bezbedi bi dobar posao učinio, jer je narod na čudu s vinom, koliko ga ima. Svaki je budžak pun. — Bože daj i opet!

Elektrograf; važan pronalazak. Odavna se pokušava, da se nađje način, da se elektrikom ne samo rieči i rećenice na najdalje daljine dostavljaju, nego da se i sam rukopis i podpis despe, kao i u obće svakojaiki nacrti telegrafiraju. Sad je engleski ćivini inženjer H. C. Braun podnio engleskom ministarstvu pošta i telegrafa na probu i upute instrument, kojim se doista originalni podpis i u obće rukopisi i nacrti mogu slati kso brzojavi. Kažu, da se tim instrumentom fotografija takvog zlikovca može za manje od pol sata dostaviti u tri stotine raznih gradova i policijskih stanica. Instrumentu je dat naziv „elektrograf“. On je tako jednostavan, da njime i diete može, da radi. On se može navezati i na postojeće telegrafe i telefone. Za trgovinu je od velike važnosti, da se originalni podpis mogu dobiti na brzojavu, kojima se čine narućbine i naredbe za izplate.

Hrvatska knjižarnica u Zadru. Na skupštini „Društva za pripomaganje ubožnih hrvatskih djaka u Zadru“ držanoj na 30. pr. mj. zaključeno je, da se ustroji komandito društvo, koje će preuzeti vlastnost knjižarnice, zajamčeni jedan dio udjela i čistog prihoda dobrotvornom društvu. Do osnutka tog društva vlastnost knjižarnice preuzimlju i Hubert Borelli, koji će svu čistu dobit namieniti dobrotvornom društvu.

Vasle nas ovi glasovi, da njegov program, u svom boljem dielu, nije ništa novo i ništa drugo nego stari pravski program. Na taj način bi sporazum sliedio i od sebe: vratili bi se i demokraciji našoj i njihovoj strani.

Splitsko glasilo demokrata moglo je podi još korak napred i kazati iskreno, da njegov program, u svom boljem dielu, nije ništa novo i ništa drugo nego stari pravski program. Na taj način bi sporazum sliedio i od sebe: vratili bi se i demokraciji našoj i njihovoj strani.

„M. Jedinstvo“. Sa zadovoljstvom opažamo, da ovaj list nije bio ni najmanje obaviješten o tekui riečkoj konferenciji, što je dokazom, da on nema kso sebi ni jednog, a kamo li 12 pravih hrvatskih narodnih zastupnika.

NAŠE BRZOJAVKE

BEČ, 7. Carevinsko vijeće bilo je danas odgođeno na neizvjestno vrijeme, iza kako je prešnost predloga za obće izborno pravo bila odbijena. Nastala je na to užasna galama, koja je pospjela odgođu parlamenta.

BUDIMPEŠTA, 7. Kristoffy napada Tiszu, jer je ustao proti prikazanoj osnovi izborne reforme.

PETROGRAD, 7. Pri zaduščnicima u domovinu prenešenog generala Kondratenka bila je priredjena impozantna proslava svih ubijenih generala.

BUDIMPEŠTA, 7. Uza sve pokušaje s uvedenjem obćeg izbornog prava očekuje se od dana na dan konaćni pad Fejervarya.

Ovi brzjavi predani su jutros u 7 sati, a primismo ih u 1.30 č. — Sramota je, da u Austriji brzjavi služe kao kakvo kljuse. Placamo i hoćemo bit služeni ljudski, a ne austrijski!

Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarica Ivan Stajinac — Šibenik.

Br. 8030.

NATJEČAJNI OGLAS

Iz zaklade „Šupuk — Bilić — Laperna“ udieiti će se za školsku godinu 1905 — 1906 i za unapried jedan stipendij u iznosu od Kr. 600 na godinu siromašnom i zaslužnom mladicu iz šibenske obće, koji ući ili kani učiti srednjoj, višu ili strukovnu školu.

Natječajni prikazati će svoje molbe ovom obćinskom Upraviteljstvu do 20 listopada 1905.

OD OBĆINSKOG UPRAVITELJSTVA

Šibenik, 4. listopada 1905.

Nacelnik

M. STOJIĆ

Prijsjednik

Dr. KRSTELJ

Br. 7803.

NATJEČAJNI OGLAS

Početkom školske godine 1905 — 1906. razpoloživo je viša stipendija u ukupnom iznosu od K 1800 iz obćinske blagajne za siromašne mladiće iz šibenske obće, koji uće ili kane učiti srednje, više ili strukovne škole.

Obćinsko Vijeće odlučiti će, koliko će se stipendija udieeliti.

Natječajeli moraju prikazati molbe ovom obćinskom Upraviteljstvu do 10. listopada 1905.

OD OBĆINSKOG UPRAVITELJSTVA

Nacelnik

M. STOJIĆ

Prijsjednik

Dr. KRSTELJ

Podružnica

Ilije Ivankovića, Šibenik

— Glavna ulica —

(Središnjica u Mostaru)

Preporučiti svoje uređeno skladište svakovrsne galanterijske, rukotvorne, nirmberške robe, dekorativnih predmeta, emailiranog i limenog posudje, stakla, porcelana, ogledala, svjetiljaka, sapuna, parfuma, igraćaka za djeću, papira, crnila i drugih pisahćih oprema, okvir za slike, pribora za oružnike, ćarapa, ćepela za muške i ženske i t. d. i t. d.

Ciene vrlo umjerene; posluga brza i taćna

Unajmljuju se dvije krasne sobe sa pokućstvom na najljepšem položaju u glavnoj ulici. — Tko želi, nek se obrati našem Urednistvu. * * * * *

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

IZVRSTAN SIR PLANINSKI LJETNIKOVAČ**

** može se dobiti kod * * * * *

Riste Magazina

Profugroznični Vavoljci i Vино od Kine

Ijekarnika C. RUGGERI-A u Šibeniku

== Oporavljajuće liječenje, kako se po istim riječima može razumjeti, teži da cjelokupno oporavi organizam, vraćajući u čudno ravnotežje nutarnje djelovanje svakog sustava, svake nevidljive stanice.

== U malaričnim vrućicama krv mora da bude opskrbljena prije svega emoglobinom, koju su uništili plasmodi malarije. Netom je svršeno posebno liječenje sa PROTUGROZNIČNIM VAVOLJCIMA Ijekarnika Ruggeri-a, potrebno je početi ono oporavljajuće sa željezom i kinom - dva sredstva - u svojoj vrsnosti, bolja od ikakvog drugog koji mogu oporaviti oslabljeno i od malaričnih vrućica jako uzdrmano djelovanje.

== Na temelju zakona fiziologije i istodobno dugog iskustva, nema se oklijevati u prednosti za preparatom ugodnim, koji brzo i uspjehom djeluje; te nema ništa uputnijeg i zgodnijeg, neg preporučiti toliko cijenjenu osobitost VINO OD KINE Ijekarnika Ruggeri-a, već dobro poznato i preporučeno od svih liječnika kao najbolje i najuspješnije oporavljajuće sredstvo krvi.

SVAKI TRGOVAČ, KOJI NE OGLASUJE SVOJU ROBU, USTUPA MJESTO SVOJIM TAKMACIMA, KOJI OGLASUJU

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

-(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)-

obavlja slijedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamatačivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, napunice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predčimove na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu. **Kupuje i prodaje vrijednosne papire** i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioriteta obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Novčuno izvršene srećke, zadužnice i dospjelo kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnice. **Obavlja vinkulacija i devinkulacija** svih vrsti vrijednosnih papira, **polaske vojničko-ženitbene** i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje **kreditna pisma**. **Ekomptira mjenice, napunice i kupone** vrijednosnih papira. — **Prodaje promese** za sva vučenja. — **Obavlja** besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — **Osim toga** obavlja te i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve pitanje obavijesti daje rado usmeno i pisмено.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

„HÔTEL DE LA VILLE“ - ŠIBENIK

Ovaj hôtél, iz nova osnovan elegantno i ukusno, i sa svim udobnostima, po najmodernijim zahtjevima uredjen, potaknut na temelju od davna duboko osjećane potrebe, da se udovolji željama putujućega svijeta i proširi objem prometa i svjetskog dodira sa prosvjštenim svijetom, što otvara svakojake ekonomske sveze i izvore blagostanja, stekao je dosada obće priznanje putujuće P. N. publike, koja u raznim i nebrojnim prigodama nagradila me je radi moga teškog i patrijotskog poduzeca sa najvećom pohvalom i priznanjem, nazivajući ovaj hôtél najljepšim i najelegantnijim u svakom pogledu u ovoj našoj Dalmaciji.

Prema tome za udovoljiti još dalje i u većoj mjeri P. N. publici, gotov uvijek doći joj po mogućstvu u svakom pogledu na susret, odredio sam dozvoliti jedan znatni popust na temeljne cene soba, jela i pića, tako da od časa što ova obznanu dođe na javnost, vrijedit će za sada do daljih promjena slijedeći cijenik:

Za P. N. trgovačke putnike jedna soba sa jednim krevetom novčića 80; su dva kreveta, ako upotrebljena za dvie sobe, forinti 1:80.

Crno vino u hôtelu novčića 32 za litru, bijelo novčića 48 za litru.

Pivo originalno Pilsen novčića 8 za 1/2 litre.

Istodobno obaljujem cene jela prema temeljnoj tarifi moga jestvenika, n. pr. razne pečenke sa varivom od 60 novčića na 50 novčića, a bez variva na 45 novčića, i prema tome surazmjerno sve drugo, s opazkom, da se dieli i na polovicu porcija.

Primaju se mjesečni abonamenti na jelo i piće uz cene od forinti 20 mjesečno za osobu, dozvoljavajući na ručak jednu juhu, jedan govedinu sa varivom, 1/2 vina, i jedan hljeb; na večeru jedan pečenu sa varivom, ili drugo jelo od mesa sa varivom, ili ribe, 1/4 vina, i jedan hljeb, - četvrtkom i Nedjeljom suriše jedno slatko.

Ko želi biti mjesečni abonent po novom obaljenom cijeniku, pošto su cene ova s ovim obaljene od 20%, uživati će još jedan dalji popust od 10%. U percentualnom popustu uključeno je i vino, ali nije pivo.

Jedan ručak sa jednom juhom, govedinom sa varivom, 1/4 vina i hljebom stoji novčića 40.

Jamčim za zdravo, ukusno, fino pripravljeno jelo, i za naravna ukusna i zdrava pića.

Uzdam se tvrdo, da će se prema ovoj mojoj predusretljivosti odazvati brojno P. N. publika, koju očekujem u mojim prostorijama, da podupre svim silama ovo patrijotsko poduzeće.

D.r K. Kovačević, vlasnik.

Širite „Hrvatsku Rječ“

Novo uredjena tiskara

Ivan Sflaglinatz

u Šibeniku

(ulica Stolne Crkve)

Prima svakovrstne štamparske naručbe uz posve umjerene cene

Radnja ukusna i brza. Slova i strojevi posve novi i po najzadnjim zahtjevima

Preporuča se najtoplije P. N. Občinstvu.